

ת"פ 9619/06/18 - מדינת ישראל, לשכת תביעות להב 433 נגד אבירם אלמוג

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 9619-06-18 מדינת ישראל נ' אלמוג

לפני כבוד השופט שאול אבינור
המאשימה:
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד סיון שילה
לשכת תביעות להב 433

נגד

הנאשם:
אבירם אלמוג
ע"י ב"כ עו"ד אורי שפיגל

החלטה

1. לפני בקשה מטעם הנאשם שכותרתה "בקשה מטעם ההגנה לביטול כתב האישום בטענת הגנה מן הצדק" (ר' בקשה מס' 2; להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה על-ידי הנאשם עצמו, שלא היה מיוצג במסגרת הליכים המקדמיים בתיק זה. מדובר בבקשה רחבת-היקף, המתייחסת לשלל נושאים ועניינים תוך העלאת טענות-עובדה רבות.
2. בדיון הראשון שנערך לפני הבהרתי לנאשם כי נוכח היקף וחומרת הפרשה בה הוא מואשם ראוי וחיוני שידאג לעצמו לייצוג משפטי - או יבקש ייצוג מטעם הסניגוריה הציבורית - והכל על מנת שיוכל למצות את הזכויות הנתונות לו בדיון כנאשם במשפט פלילי. עוד קבעתי כי הטענות שבבקשה, השזורות בטענות עובדה, אינן מסוג הטענות שניתן להכריע בהן בטרם שמיעת הראיות וממילא אין מקום לדון בהן כבטענות מקדמיות (ר' ההחלטה בפרוטוקול, עמ' 8).
3. בסופו של דבר שעה הנאשם לדברי בית המשפט ופנה לייצוג משפטי. בדיון שנערך לאחר מכן - ובעקבות הקביעה הנ"ל בעניין טענות העובדה שהועלו במסגרת הבקשה - צמצם ב"כ הנאשם את הבקשה והעמידה אך ורק על הטענה בדבר אי-קיום חובת היידוע (ובעקבות כך הפרת חובת השימוע).
4. הבקשה, כפי שהיא מונחת לפני כיום, מבוססת אפוא על הוראות סעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - החסד"פ). לפיכך, ועל מנת להבהיר את הסוגיות הטעונות הכרעה, מן הראוי להביא כבר עתה את הוראות הסעיף, הקובעות בחלקים הרלוואנטיים לענייננו כלהלן:

60א. יידוע על העברת חומר חקירה לתובע בעבירת פשע.

(א) רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע תשלח לחשוד הודעה על כך לפי הכתובת הידועה לה, אלא אם כן החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי העניין, כי קיימת מניעה לכך.

...

(ג) נשלחה הודעה לפי סעיף זה בדואר רשום, רואים אותה כאילו הומצאה כדין גם בלא חתימה על אישור מסירה.

(ד) חשוד רשאי, בתוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה, לפנות בכתב לרשות התביעה... בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, או מהגשת כתב אישום בעבירה פלונית; פרקליט המדינה, פרקליט המחוז, ראש יחידת התביעות או מי שהם הסמיכו לכך, לפי העניין, רשאים להאריך את המועד האמור.

...

(ח) ...תינתן לחשוד הודעה בכתב על החלטת רשות התביעה בהקדם האפשרי ורשאית רשות התביעה להזמין את החשוד להציג בפניה את

טיעונו בעל פה...^[1]

א. רקע כללי:

5. נגד הנאשם הוגש, בתיק שבכותרת, כתב אישום רחב היקף. בכתב האישום נטען כי בתקופה הרלוואנטית לו - בין שנת 2003 לבין שנת 2013 - עמד הנאשם בראשן של מספר חברות שסיפקו שירותי כוח אדם בתחום הניקיון וההדברה. לפי הטענה שבכתב האישום, הנאשם קשר קשר עם אחרים על מנת לדווח דיווחים כוזבים בנוגע להעסקת עובדים בחברות הנ"ל והשכר שאותו קיבלו. במסגרת הקשר ולשם קידומו סוכם, בין השאר, על הנפקת תלושי שכר כוזבים בעבור עובדי החברות, המלמדים על שכר שונה מהשכר ששולם להם בפועל, וכן על הנפקת תלושי שכר מזויפים לאחרים שכלל לא עבדו בחברות.

6. כתב האישום אוחד שלושה-עשר אישומים, שעניינם מקרים קונקרטיים שונים שבהם מומש הקשר הנטען. באישומים אלה מואשם הנאשם בעבירות חמורות מסוג פשע, לרבות בעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי הוראות סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

7. כתב האישום הוגש בזמנו, בבית משפט זה, במסגרת ת"פ 63743-06-16, ביום 29.06.16, ונקבע לדיונים מקדמיים לפני כבוד סגן הנשיא דאז, השופט צחי עוזיאל (להלן - ההליך הקודם). במסגרת הדיונים המקדמיים בהליך הקודם טען הנאשם, שלא היה מיוצג, כי לא נערך לו שימוע (ר' בפרוטוקול ההליך הקודם, עמ' 3). בדיונים מקדמיים נוספים שנערכו, נטען מטעם המאשימה כי נשלחו לנאשם שני מכתבים, שאישורי המשלוח שלהם ייבדקו (שם, בעמ' 5 ואילך). לבסוף, בדיון האחרון בהליך הקודם, שנערך ביום 29.04.18, קבע בית המשפט דיון נוסף, ליום 10.06.18, תוך שהורה למאשימה להגיש תוך 7 ימים הודעה בעניין משלוח מכתב היידוע.

8. ביום 30.04.18 הגישה המאשימה, בהליך הקודם, "הודעה על מחיקת כתב האישום ויידוע לפי סעיף 60א לחסד"פ" (להלן - הודעת המאשימה). בהודעת המאשימה נטען, כי בפועל נשלחו שני מכתבים לנאשם, אך "יחד עם זאת ולמען הסר ספק, מודיעה המאשימה על מחיקת כתב האישום בטרם הקראה, מחמת ספק בדבר קיום חובת היידוע". בהמשך ההודעה צוין כי הנאשם רשאי לפנות למאשימה, בתוך 30 יום, בבקשה מנומקת מדוע עליה להימנע מלהגיש את כתב האישום וכן כי במידה ובקשה כאמור לא תוגש, או לחילופין תידחה, "יוגש כתב אישום מחדש תוך 30 יום". לבסוף, בסיפא להודעה נכתב: "נבקש להותיר את מועד ה-10/06/18 כמועד אופציונלי להקראה, במידה ויוחלט להגיש את כתב האישום מחדש".

9. בית המשפט נעתר לבקשה למחיקת כתב האישום, אך הוסיף וקבע כי "לא ניתן להיעתר לבקשת המאשימה להותרת הדין על כנו". בהחלטתו ציין עוד, כי ככל שהמאשימה תחליט להגיש מחדש כתב אישום, "יש להגישו בהתאם לכללים, ייפתח תיק חדש וייקבע מועד לדין" (ר' ההחלטה מיום 30.04.18 בהליך הקודם).

ב. השתלשלות העניינים לאחר ביטול ההליך הקודם:

10. כאמור, ביום 30.04.18 הגישה המאשימה את הודעתה ובו-ביום הוחלט על ביטול ההליך הקודם. לפי טענת המאשימה, באותו היום שוחחה נציגת המאשימה טלפונית עם הנאשם, הודיעה לו על הגשת ההודעה לבית המשפט וכן על הכוונה לשלוח לו אותה לפי הכתובת שמסר (ר' בסעיף 7 לתגובת המאשימה בבקשה מס' 10. הנאשם מאשר קיומה של שיחת טלפון מטעם המאשימה במועד זה, אך טוען שמה שנאמר לו הוא שהמאשימה חוזרת בה מכתב האישום "בגלל ספק", וזאת תוך בקשה להותרת הדין שנקבע ליום 10.06.18 על כנו (ר' בנספח ה' לתגובת ההגנה בבקשה מס' 11).

11. לטענת המאשימה, באותו היום (30.04.18) ובנוסף לשיחת הטלפון, הודעת המאשימה נשלחה בדואר רשום לנאשם, לשתי כתובות שמסר. טענה נוספת זו מסתמכת על תרשומת בכתב יד "נשלח 30.4.18", שנרשמה על פני ההודעה (ר' בנספח ג' לתגובת המאשימה בבקשה מס' 10). ואולם, נוכח העובדה שמאישורי המסירה שהוצגו (שם, בנספח ו') עולה כי המכתבים נמסרו למשלוח בדואר רשום רק ביום 06.06.18, ברור כי התרשומת הנ"ל בכתב יד מתייחסת להעברה פנימית בתוך משרדי המאשימה (לגורם האחראי אצלה על משלוח דברי הדואר), להבדיל ממסירת ההודעה למשלוח במשרדי הדואר, שנעשתה כאמור - משום מה - רק ביום 06.06.18.

12. כתב האישום בתיק שלפניי הוגש ביום 03.06.18. מכאן, שכתב האישום הוגש לבית המשפט עוד לפני מסירת הודעת המאשימה למשלוח בדואר (כאמור, רק ביום 06.06.18), כאשר ההודעה נתקבלה אצל הנאשם רק ביום 12.06.18 (ר' בנספח ד' לתגובת ההגנה בבקשה מס' 11).

13. עוד יש לציין כי בין לבין, ביום 14.05.18, קיבל הנאשם את הודעת המאשימה וההחלטה לגביה מבית המשפט. בעקבות כך, ביום 27.05.18 כתב הנאשם מכתב למאשימה שכותרתו "חזרה מכתב אישום בהעדר שימוע". מכתב זה נשלח על ידי הנאשם בדואר רשום למחרת היום (ביום 28.05.18) ולפי אישורי הדואר נמסר במשרדי המאשימה ביום 31.05.18 (יש להעיר כי לפי החותמת הפנימית של היחידה המכתב התקבל ביום 03.06.18, דהיינו כבר לאחר הגשת כתב האישום באותו היום, אך שוב כנראה מדובר בפרק הזמן שנדרש להעברה פנימית של הדואר בתוך משרדי המאשימה).

14. מכתב הנאשם מיום 27.05.18 - שנכתב על-ידי הנאשם עצמו - כלל שלל טרוניות על התנהלות גורמי החקירה והתביעה. המכתב נוסח בלשון בוטה, שטוב ונכון היה עושה הנאשם לו נמנע ממנה, אך בסוף המכתב ציין הנאשם שהוא משוכנע כי אם תינתן לו ההזדמנות להשמיע את גרסתו, המאשימה תשתכנע בדבר חפותו. הנה כי כן, מדובר במכתב שהן מכותרתו והן מתוכנו ברור כי הוא כולל בקשה מטעם הנאשם לעריכת שימוע.

ג. דין והכרעה:

(1) הרובד המשפטי-עקרוני:

15. כמעט למותר לציין את חשיבותן העקרונית של הוראות סעיף 60א לחסד"פ, המעגנות הלכה-למעשה את זכות הטיעון של הנאשם להביא את דברו לפני הרשות המחליטה - במקרה זה התביעה המשטרית (להב 433) - **בטרם** תקבל את ההחלטה להגיש נגדו כתב אישום. כידוע, זכות הטיעון היא אחד מעיקרי הצדק הטבעי ומכאן חשיבותה כזכות-יסוד (לחשיבות סעיף 60א כנגזרת של זכות הטיעון ר' למשל י' קדמי, **על סדר הדין בפלילים**, חלק ראשון - הליכים שלפני משפט ב' (תשס"ח-2008), בעמ' 839 ואילך, וכן בפסיקה המאוזכרת שם). לפיכך גם נקבע, כי התוצאה המשפטית של אי-קיום הוראות הסעיף תוביל, ככלל, לביטול כתב האישום, וכך נעשה גם כאשר דובר - בדומה לענייננו - בכתב אישום שהוגש לאחר שכתב אישום קודם באותו עניין בוטל (ר' והשווה ת"פ (מחוזי ת"א) 14424-11-14 **מדינת ישראל נ' פלוני** (22.11.15)).

16. אך מובן הוא, שככל זכות אחרת גם לזכות השימוע קיימות מגבלות, ואף אלה נקבעו בהוראות סעיף 60א לחסד"פ. כך הוגבלה הזכות רק לגבי כתיב אישום בעבירות חמורות מסוג פשע; וכך ניתנה סמכות לראש יחידת התביעות לקבוע, במקרים מסוימים, כי קיימת מניעה ליידע את החשוד (סעיף 60א(א) סיפא). באופן דומה גם נקבע, כי הוראות הסעיף לא יחולו על עניינו של מי שכתב האישום נגדו הוגש תוך כדי מעצרו (סעיף 60א(ז)).

17. הוראות סעיף 60א לחסד"פ גם קובעות כללים ברורים לעניין אופן יישום חובת היידוע וזכות השימוע. כך, הוראות סעיף 60א(א) רישא מחייבות את המאשימה ביידוע באמצעות משלוח הודעה בכתב לנאשם (החשוד באותו השלב). הוראות סעיף 60א(ג) מקלות עם המאשימה בהקשר זה, שכן הן אינן דורשות ממנה להציג אישור מסירה של קבלת ההודעה אצל החשוד, אם ההודעה נשלחה בדואר רשום. בנוסף, הוראות סעיף 60א(ד) מגבילות את זכות החשוד לפנות למאשימה (בבקשה להימנע מהגשת כתב אישום נגדו) לתקופה של 30 יום. יוטעם, כי מדובר בפרק זמן מוגבל למדי, שלפי הוראות הסעיף ניתן להאריכו אך לא לקצרו (סעיף 60א(ד) סיפא). לבסוף, על הרשות לשימוע את טענותיו של החשוד ולמסור לו את החלטתה, כאשר דרך השימוע - בכתב או בעל-פה - מסורה לשיקול דעתה של הרשות (סעיף 60א(ח)).

(2) היישום לענייננו:

18. נוכח לוח הזמנים, שתואר בפרק ב' דלעיל, ברור לגמרי כי הוראות סעיף 60א לחסד"פ לא קוימו בענייננו. גם אם נניח שהמאשימה היתה יכולה לצאת ידי חובת היידוע במסגרת הודעה לבית המשפט,

הרי שההודעה נמסרה לדואר, למשלוח לנאשם, רק **לאחר** שכתב האישום שלפניי כבר הוגש. יתר על כן, אף אם נראה ביום 14.05.18 את המועד הקובע - שכן בו הגיעה לחשוד הודעת המאשימה, אם גם באמצעות משלוח החלטת בית המשפט - הרי שבין מועד זה לבין מועד הגשת כתב האישום (03.06.18) לא חלפו 30 הימים הנדרשים לפי הוראות החוק.

19. ב"כ המאשימה ערה, בהגינותה, לתקלות שנפלו בהליך הגשת כתב האישום, אך מבקשת לראות בהן משום היאחזות של ההגנה בטיעון "**טכני**" או "**דווקני**" (ר' בפרוטוקול, עמ' 13 שורה 13 ואילך; וכן בסעיף 16 לתגובת המאשימה בבקשה מס' 10). לשיטתה, מעצם הגשת כתב האישום בהליך הקודם, כמו גם משיחת הטלפון מיום 30.04.18, היה הנאשם מודע-היטב לכוונת המאשימה להגיש נגדו כתב אישום. מכאן, כך לשיטת ב"כ המאשימה, שאם רצה הנאשם כי יערך לו שימוע בטרם הגשת כתב האישום מחדש, היה עליו לפנות למאשימה לאלתר, מיד עם היוודע לו דבר חזרתה מכתב האישום הקודם.

20. ואולם, מעבר לכך שהוראות סעיף 60א לחסד"פ דורשות במפורש יידוע בכתב של החשוד, אין לפניי כל ראייה באשר לתוכן שיחת הטלפון מיום 30.04.18. שיחה זו לא תועדה מטעם המאשימה ואילו הנאשם טוען, כאמור, שהודע לו רק על חזרה מאישום תוך בקשה להותיר את מועד הדיון על כנו; הודעה שבוודאי אינה יכולה להוות תחליף למשלוח הודעת יידוע בכתב.

21. בנוסף, וזו הנקודה העיקרית, דווקא הלוגיקה של "טיעון מהותי" פועלת כאן ביתר שאת בעניין התנהלות המאשימה-עצמה. במה דברים אמורים. המאשימה ידעה היטב כי הנאשם חוזר ומבקש שייערך לו שימוע בטרם הגשת כתב אישום, שהרי הנאשם טען זאת מפורשות בדיונים שנערכו בהליך הקודם. לפיכך, אם לשיטת המאשימה העיקר הוא ה"ידיעה" - להבדיל ממשלוח מכתב יידוע או פנייה אחרת בכתב - היה עליה לזמן מידית את הנאשם לשימוע (בכתב או בעל-פה) ולא להסתפק במשלוח (מאוחר) של הודעת יידוע והמתנה לתגובה מצד הנאשם.

22. לא זו אף זו. מעבר לאי-קיום הוראות סעיף 60א לחסד"פ (בדבר אופן משלוח הודעת היידוע והמועדים) נפלו במקרה זה שני פגמים, מהותיים, נוספים:

ראשית, לא היה כל מקום לכלול בהודעת המאשימה גם בקשה להותרת מועד דיון ההמשך, שנקבע בזמנו בהליך הקודם, על כנו, וזאת על אף חזרת המאשימה מכתב האישום. מעבר לכך שמבחינה משפטית לא ניתן לבקש לקבוע מועד דיון בכתב אישום שבוטל, כפי שנאמר בהחלטת בית המשפט בהליך הקודם (ר' בפסקה 9 דלעיל), הרי שיש בכך משום פגיעה ממשית במראית פני הצדק. עצם הבקשה לקיים דיון נוסף בעניין כתב האישום - עוד בטרם נערך השימוע, שבגין אי-עריכתו בוטל כתב האישום - יש בה כדי ליצור מראית-עין (אם גם שגויה), שלפיה המאשימה החליטה לדחות את טענות הנאשם עוד בטרם שמעה אותן.

שנית, לא ברור, ואף לא ניתן כל הסבר ממשי, מדוע נחפזה המאשימה כל כך בהגשת כתב האישום, תוך רק מעט יותר מ-30 יום לאחר ביטול כתב האישום הקודם, וזאת על אף שבהליך הקודם התקיימו דיונים ממושכים בשאלת השימוע. חיפזון זה עומד כיום למאשימה לרועץ, שכן הוא הביא לכך שהמועדים שנקבעו בדיון לא קוימו, תוך שלא נבדקה השאלה מתי נמסרה הודעת המאשימה למשלוח בדואר רשום, ואף מכתב הנאשם מיום 27.05.18 נקרא על-ידי המאשימה רק לאחר הגשתו-מחדש של כתב האישום.

23. עמדנו על כך שככלל נהוג בפסיקה, במקרים בהם לא קוימו הוראות סעיף 60א, להורות על

ביטול כתב האישום. זאת, על מנת לאפשר את מיצוי זכויות-היסוד המעוגנות בסעיף, דהיינו: זכויותיו של חשוד, בעבירה חמורה מסוג פשע, לשטוח את טענותיו בפני הרשות המוסמכת **טרם החלטתה** להגיש נגדו כתב אישום. בהתחשב בהצטברות התקלות והפגמים במקרה זה, כמפורט בהרחבה לעיל, ראוי ונכון לנקוט בדרך זו גם כאן.

24. לבסוף ובשולי הדברים יש להעיר, שאין מקום לעתירת ב"כ הנאשם, בסיפא לטיעונו, כי בית המשפט יורה "**על מחיקת כתב האישום ללא אפשרות הגשתו בשלישית**". המשמעות המשפטית של קבלת טענת הגנה מן הצדק בשל היעדר שימוע היא ביטול כתב האישום, בגדרי הוראות סעיף 150 לחסד"פ, ולא מעבר לכך. חזקה על המאשימה, כמובן, כי היא תשמע את טענות ההגנה שיועלו לפניה בשימוע באוזניים כרויות ובנפש חפצה, ותשקול כראוי את הטענות בטרם תחליט, אם תחליט, על הגשת כתב אישום נגד הנאשם.

25. אשר על כן אני מחליט לבטל את כתב האישום.

המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים ותסגור את התיק.

ניתנה היום, יום ראשון י"ז כסלו תש"פ, 15 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.

[1] כהערה טכנית יש לציין כי ההדגשות בכל הציטוטים שבהחלטה זו **אינן** מופיעות במקור והן תוספות של הח"מ.